

the structure of agricultural production costs, the share of labor costs does not exceed 5-8%. The minimum wage in Ukraine is 58% of the lowest in the European Union.

The main problematic aspects of modern payroll accounting are: the practice of accounting for costs associated with agri-social responsibility programs, the lack of common practice of actuarial valuation methods, discounting the cost of future personnel costs, the imperfection of accounting policies, the order of accounting of the costs associated with the effective mechanisms of agrarian labor stimulation, the limited forms of financial and statistical reporting financial indicators of employment.

Conclusions. Implementation of the results showed that the time required to pay the most hired to the personnel of the agrarian sector of Ukraine is significantly lower than the other types of economic practice and foreign practice. The main problematic socio-economic aspects of wages in the industry were identified: tendencies of regional agrarian labor markets, low social standards, low share of wage costs in their general structure, limited size of enterprises slow wage growth in the industry, lack of mechanisms incentives for work in most small agribusinesses. Further improvement of payroll accounting should occur as an informational and analytical supplement to agronomy management in the context of the implementation of modern value management concepts with a focus on human capital.

Keywords: wages, salaries, staff, agriculture, cost accounting, calculations with employees, analytical support, agricultural enterprises.

Стаття надійшла до редакції 10.05.2020 р.

Бібліографічний опис статті:

Крюкова І.О., Федерка Т.М. Заробітна плата найманих працівників аграрної сфери: сучасні соціально-економічні та облікові аспекти. Актуальні проблеми інноваційної економіки. 2020. № 3. С. 10-18.

Kryukova I.A., Federka T.M. Wage of employees in the agricultural sector: modern socio-economic and accounting aspects. Actual problems of innovative economy. 2020. No. 3, pp. 10-18.

УДК 338.43; JEL classification: Q13; L1

DOI: <https://doi.org/10.36887/2524-0455-2020-3-3>

КРАСНОРУЦЬКИЙ Олексій Олександрович, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри організації виробництва, бізнесу та менеджменту Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка
ORCID ID: 0000-0001-6439-7922

МІНЕНКО Софія Іванівна, здобувач кафедри організації виробництва, бізнесу та менеджменту Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка
ORCID ID: 0000-0003-3033-1911

**ПОБУДОВА КОМПЛЕКСНОГО МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ АГРАРНОГО ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ
ЕВОЛЮЦІЇ РИНКОВИХ ВІДНОСИН**

Красноручський О. О., Міненко С. І. Побудова комплексного механізму управління конкурентоспроможністю аграрного підприємства в умовах еволюції ринкових відносин.

Вступ. Ефективне впровадження заходів з підвищення конкурентоспроможності аграрних підприємств вимагає розробки належного механізму, який має забезпечувати реалізацію управлінського впливу на основні сфери і процеси діяльності, на створення доданої вартості, на перерозподіл ресурсів і залучення до цих процесів висококваліфікованих кадрів суб'єктами із використанням належного інструментарію.

Метою статті є побудова комплексного механізму управління конкурентоспроможністю аграрного підприємства в умовах еволюції ринкових відносин.

Результати. В статті здійснено аналіз природи механізму як одного із найрозповсюдженіших інструментів управління дозволив визначити ключові методологічні засади його формування. Реалізацію управління конкурентоспроможністю запропоновано здійснювати на основі комплексного механізму, який передбачає здійснення процесу управління, представленого множинами практик (політика маркетингу, політика управління якістю та безпеки продукції, політика управління витратами, інвестиційна політика, інноваційна політика, товарна політика, політика у сфері НДДКР, екологічна політика, соціальна політика), взаємодія яких із трьома складовими даного механізму (механізм управління створенням і реалізацією конкурентних переваг аграрних підприємств, організаційно-економічний механізм конкурентних відносин на цільових ринках продукції аграрних підприємств і механізм управління конкурентною поведінкою на цільових ринках збуту з урахуванням особливостей їх конкурентної побудови) забезпечує вплив суб'єкта управління як керуючої підсистеми на об'єкт управління як керовану підсистему, що являє собою процес перетворення входів на виходи в рамках системного бачення функціонування суб'єкта господарювання. Визначено, що базисом запропонованого механізму є взаємодія методів, видів забезпечення, функцій і принципів управління для досягнення поставленої мети.

Ключові слова: ринок, конкурентоспроможність, механізм управління, архітектура механізму.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Україна володіє потужним аграрним потенціалом, який є основою розвитку стратегічної галузі національної економіки. Раціональне використання цього потенціалу дасть змогу не тільки повністю забезпечити продовольчу безпеку нашої країни, але й перетворити Україну в одного з найважливіших гравців на світовому аграрному ринку.

Прагнення до свободи вибору форм власності та господарювання було одним із пріоритетних намірів і бажань виробників на всіх етапах розвитку людства. Розширення видів діяльності та виробництво ширшого асортименту продукції спричиняло необхідність обміну і збуту продукції на встановленому місці, доступному для всіх бажаних придбати її, яке означено було як ринок.

Ефективне впровадження заходів з підвищення конкурентоспроможності аграрних підприємств вимагає розробки належного механізму, який має забезпечувати реалізацію управлінського впливу на основні сфери і процеси діяльності, на створення доданої вартості, на перерозподіл ресурсів і залучення до цих процесів висококваліфікованих кадрів суб'єктами із використанням належного інструментарію.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблеми розвитку конкурентоспроможності підприємства і його продукції розкриті в роботах таких зарубіжних вчених як: А. Сміта, Д. Рікардо, А. О. Курно, Е. Чемберліна, М. Портера, Г. Азоев, І. Ансофф, А. Градов, П. Друкер, Ф. Котлер, Ж-Ж. Ламбен, Й. Ліфіц, П. Самуельсон, А. Томпсон, Р. Фатхутдінов, А. Юданов та інші. Також, вагомий внесок у дослідження питань конкурентоспроможності вітчизняних підприємств зробили вітчизняні вчені-економісти: В. Андрійчук, В. Воротін, А. Калічавий, О. Красноруцький, М. Малік, В. Месель-Веселяк, Н. Міценко, О. Яновський, Я. Базилюка, Д. Богіні, В. Гейця, І. Должанського, О. Драган, А. Кузьміна, І. Оленко та інші.

Незважаючи на отримані чисельні наукові здобутки у царині управління конкурентоспроможністю підприємства для забезпечення прийняття ефективних управлінських рішень в цій сфері необхідне подальше поглиблення управлінського інструментарію враховуючи специфіку підприємств досліджуваної галузі.

Формулювання цілей статті. Метою статті є побудова комплексного механізму управління конкурентоспроможністю аграрного підприємства в умовах еволюції ринкових відносин.

Викладення основного матеріалу дослідження. Сучасний розвиток ринкових відносин вимагає суттєвих змін у формуванні нових структур та розроблення дієвих механізмів функціонування аграрних підприємств. Аграрні підприємства, які мають дієву систему виробничо господарської діяльності виявляються нездатні адекватно та успішно реагувати на постійні зміни умов зовнішнього середовища (рис. 1).

Ринок упродовж усього періоду існування товарного виробництва розвивався всебічно, а як економічна категорія приваблював економістів до його дослідження.

Проте, аморфність поняття ринку в аграрній сфері не завжди дає змогу адекватно його використати стосовно асортименту товарів, що ускладнює розробку нормативних правовідносин та основ державної політики з питань регулювання і стимулювання виробництва сільськогосподарської продукції. Завданням ринку є забезпечення внутрішнього руху продукції як єдиного процесу виробництва та реалізації на основі системи горизонтальних зв'язків [1, 2]. За регіональною ознакою визначають ринки: регіональний (місцевий), міжрегіональний, загальнодержавний (національний), світовий. Ефективне впровадження заходів з підвищення конкурентоспроможності аграрних підприємств вимагає розробки належного механізму, який має забезпечувати реалізацію управлінського впливу на основні сфери і процеси діяльності, на створення доданої вартості, на перерозподіл ресурсів і залучення до цих процесів висококваліфікованих кадрів суб'єктами із використанням належного інструментарію.

Механізм є одним із найскладніших понять науки в цілому та економічної зокрема. Чисельність підходів до розуміння його природи, структури, шляхів формування та використання доводить актуальність даного поняття, але залишає багато невирішених питань щодо його структури шляхи реалізації.

Поняття механізму вчені вперше запозичили із технічної сфери у другій половині 60х рр. ХХ ст. та використали у економічних дослідженнях економіки соціалізму. На той час, поняття набуло широкого розповсюдження в різних сферах суспільної діяльності. Так, у Філософському енциклопедичному словнику трактується механізм як система рухів або подій, а також прилад або знаряддя, в якому та за рахунок якого ці дії вчиняються під впливом законів природи [3]. Словник іншомовних слів формулює механізм як сукупність проміжних станів або процесів будь-яких явищ [4].

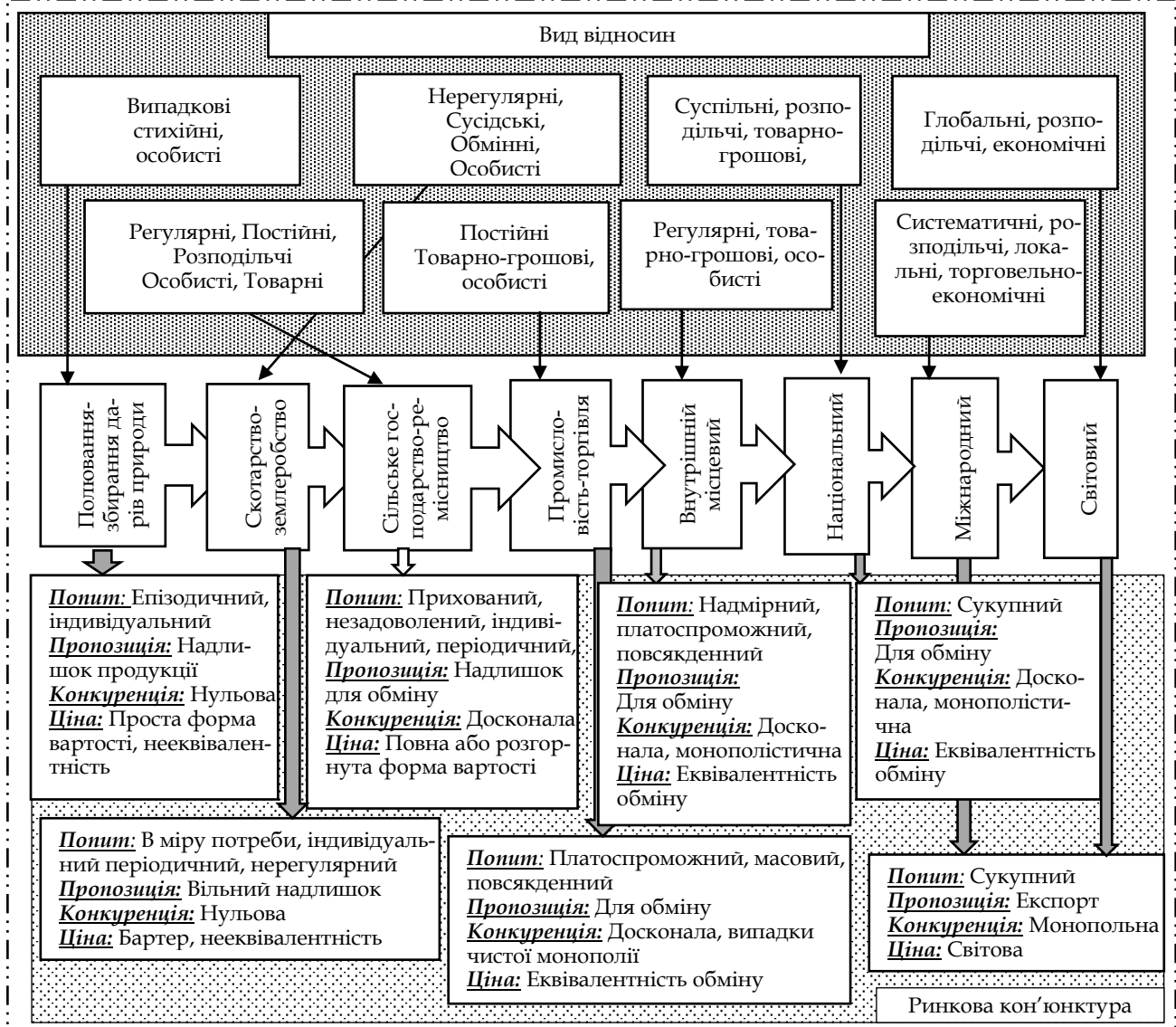

Рис. 1. Еволюційні етапи розвитку ринку сільськогосподарської продукції

Враховуючи, думку І.О. Бланка, що механізм являє собою «систему основних елементів, які регулюють процес розробки та реалізації управлінських рішень в певній сфері» [5], відзначимо, що механізмом є організуюча система. Будь-який акт організації є актом механістичним. Взаємодія – це акт механізму, а тому вже є найпростішим механізмом.

Механізм управління являє собою сукупність органів, засобів, способів (методів, технологій, прийомів) взаємодії між двома підсистемами організації – керуючою і керованою.

Структура механізмів в залежності від сфери застосування та галузі функціонування підприємства має свої суттєво особливості, проте набір методів може бути подібний.

Механізм виступає системою, способом за допомогою якого визначають порядок якого небудь виду діяльності підприємства. Комплексний механізм управління

конкурентоспроможністю аграрного підприємства має включати методологічний базис, суб'єкт управління – керуючу підсистему, об'єкт управління та процес управління.

Слід підкреслити, що сучасне політичне життя та економічні зміни відбуваються набагато швидше, ніж раніше, і для того, щоб сільськогосподарські підприємства продовжували працювати, враховуючи управління макро- та мікроекономічними умовами, необхідно швидко та вмільо маніпулювати наявними ресурсами. Ефективний економічний механізм характеризується системністю, ієрархічністю, структурною необхідністю кожного елемента, функціональною стійкістю, гнучкістю та взаємним підкріпленням елементів.

Основоположним елементом в даному механізмі ми розглядаємо методологічний базис. Виходячи з проведеного узагальнення підходів до побудови архітектури механізму управління конкурентоспроможністю та

методологічних засад управління конкурентоспроможністю представимо множини принципів, які разом із функціями, методами та видами забезпечення формують структуру методологічного базису (вдосконалено за [6]).

Принцип інноваційного розвитку передбачає використання сучасних технологій, впровадження результатів науково-дослідних і дослідно-конструкторських пошуків, сучасних моделей менеджменту та систем комунікації у діяльність підприємства для забезпечення його довгострокового розвитку.

Принцип збалансованості передбачає узгодження короткострокових і довгострокових цілей реалізації політики підвищення конкурентоспроможності аграрного підприємства.

Принцип узгодження інтересів і справедливості стосується врахування внеску й потреб всіх зацікавлених сторін в ході управління конкурентоспроможністю підприємства (власники, топ-менеджмент, працівники, регуляторні органи, місцеве населення, споживачі, постачальники).

Принцип об'єктивності (достовірності зовнішньої інформації) передбачає використання тільки належної, перевіреної, достатньої, достовірної інформації для прийняття управлінських рішень про зовнішнє середовище та стан суб'єкта господарювання.

Принцип несуперечності передбачає відповідність управлінських рішень між собою відносно розробки конкурентних стратегій, розвитку конкурентного потенціалу та формування конкурентних переваг.

Принцип реалістичності цілей реалізації стратегії підвищення конкурентоспроможності аграрного підприємства передбачає наявність необхідних ресурсів, включаючи часові та людські, для досягнення цих цілей.

Принцип обмеженої раціональності розглядається у взаємозв'язку із принципом об'єктивності, який передбачає перевищення темпів нарощування зовнішньої інформації над спроможністю її адекватного оцінювання та використання, що обумовлює потребу в розробці критеріїв її достатності для прийняття управлінських рішень.

Принцип залучення передбачає включення до процесу управління та прийняття рішень крім зацікавлених сторін безпосередньо працівників підприємства.

Принцип множинності передбачає використання всіх можливих інструментів економіко-математичного, сценарного та імітаційного моделювання, методів формалізації завдань як цілому для підприємства так і для

його окремих підсистем в ході управління конкурентоспроможністю.

Принцип компетентнісного підходу відносно навчання персоналу як основного джерела формування стійких конкурентних переваг.

Принцип поєднання централізації та децентралізації при реалізації управлінського впливу в ході управління конкурентоспроможністю аграрного підприємства передбачає відповідне надання прав і повноважень на нижчі рівні ієрархії для підвищення активізації та ефективності прийняття рішень.

Принцип «конкуренції» передбачає встановлення партнерських відносин із підприємствами споріднених і підтримуючих галузей для реалізації стратегії розширення ринку в контексті підтримки інноваційних ініціатив.

Принцип контрольованості передбачає управління процесом підвищення конкурентоспроможності підприємства.

Принцип соціальної відповідальності передбачає дотримання інтересів суспільства, в першу чергу, створення належного рівня соціального забезпечення для працівників, врахування соціальних інтересів всіх інших зацікавлених сторін для укріплення корпоративного іміджу та бренду підприємства як відповідального суб'єкта господарювання.

Принцип клієнтоорієнтованості передбачає направленість на задоволення потреб споживачів як основний пріоритет у підвищенні конкурентоспроможності продукції.

Принцип інтерналізації та екстерналізації розглядається як зосередження компетенції з використанням зовнішньої та внутрішньої інтеграції.

Принцип конвергенції та дивергенції стосується поєднання видів діяльності та концентрації зусиль і можливостей на визначеному виді на основі компетенцій.

Принцип зворотного зв'язку вимагає створення зворотних каналів комунікації від керованої підсистеми до керуючої відносно сприйняття останньою управлінських сигналів щодо управління конкурентоспроможністю підприємства.

Загальна архітектура комплексного механізму управління конкурентоспроможністю аграрного підприємства надана на рис. 2. Суб'єктом управління в рамках моделі розглядається керуюча підсистема, власниками підприємства та топ-менеджментом.

Серед функцій управління конкурентоспроможністю нами запропоновано такі:

цілепокладання - розробка ієрархії цілей стратегічного, тактичного та оперативного рівня для підвищення рівня конкурентоспроможності підприємства; планування - вибір та обґрунтування стратегій досягнення цілей, встановлення часових і ресурсних обмежень, основних критеріїв виконання поставлених завдань; організація - передбачає узгодження існуючої організаційної структури підприємства із поставленими цілями управління конкурентоспроможністю в розрізі розподілу прав, обов'язків та відповідальності відносно вирішення визначених завдань, розширення або звуження окремих повноважень і функцій структур, безпосередньо залучених до управління конкурентоспроможністю (управління якістю, плановий відділ, відділ маркетингу та збуту); функція мотивації передбачає вбудовування в існуючу систему управління персоналом зв'язків

між параметрами конкурентоспроможності підприємства та продукції і системою оцінювання результативності діяльності кадрів, а також існуючими конкурентними перевагами та процесами їх створення; функція контролю передбачає відслідковування встановлених показників, значень параметрів, критеріїв і індикаторів в рамках плану управління конкурентоспроможністю аграрного підприємства; регулювання передбачає внесення узгоджувальних дій в разі виникнення відхилень на етапі реалізації функції контролю; функція аналізу передбачає узагальнення отриманих результатів за розробленим планом підвищення рівня конкурентоспроможності аграрного підприємства, визначення ступеня ефективності досягнутих результатів та прийняття рішень щодо коригування існуючих політик.

Рис. 2. Архітектура комплексного механізму управління конкурентоспроможністю аграрного підприємства

Головною метою управління конкурентоспроможністю варто визнати утримання та розширення ринкових позицій, закріплення конкурентних переваг для забезпечення сталого довгострокового функціонування суб'єкта господарювання на ринку. Множину методів управління конкурентоспроможністю варто розділити на класичні та специфічні. Класичні об'єднують економічні, адміністративні та соціально-психологічні методи. Спеціальні методи включають

оцінку і аналіз стратегічних нормативів, метод підвищення фінансового рейтингу і маркетингові методи [7], метод зменшення витрат, підвищення продуктивності праці [8], «бережливе виробництво», метод «6 сігма», 3D проектування, реінжиніринг бізнес-процесів [9]. Множина видів забезпечення включає фінансове, кадрове, інформаційне, організаційне та науково-технічне. Об'єктом комплексного механізму управління конкурентоспроможністю пропонується розгляда-

ти процес відтворення, який об'єднує сферу виробництва та сферу реалізації, перетворюючи входи на виходи, обігові кошти у грошовій формі у товарну і знову у грошову за класичною схемою $G - T - G'$. Таким чином, розроблено комплексний механізм управління конкурентоспроможністю аграрного підприємства об'єднує всі вищенадані механізми в ході реалізації управлінського впливу керуючої підсистеми на керовану, забезпечуючи їх синхронну взаємодію на основі запровадження практики процесу управління, ґрунтуючись на методологічному базисі.

Висновки. Проведений аналіз природи механізму як одного із найрозповсюдженіших інструментів управління дозволив визначити ключові методологічні засади його формування. Реалізацію управління конкурентоспроможністю запропоновано здійснювати на основі комплексного механізму, який передбачає здійснення процесу управління, представленого множинами практик (політика маркетингу, політика управління

якістю та безпеки продукції, політика управління витратами, інвестиційна політика, інноваційна політика, товарна політика, політика у сфері НДДКР, екологічна політика, соціальна політика), взаємодія яких із трьома складовими даного механізму (механізм управління створенням і реалізацією конкурентних переваг аграрних підприємств, організаційно-економічний механізм конкурентних відносин на цільових ринках продукції аграрних підприємств і механізм управління конкурентною поведінкою на цільових ринках збуту з урахуванням особливостей їх конкурентної побудови) забезпечує вплив суб'єкта управління як керуючої підсистеми на об'єкт управління як керовану підсистему, що являє собою процес перетворення входів на виходи в рамках системного бачення функціонування суб'єкта господарювання. Базисом запропонованого механізму є взаємодія методів, видів забезпечення, функцій і принципів управління для досягнення поставленої мети.

Література.

1. *Пилипчук В.П., Данніков О.В., Івасько І.М.* Діагностика товарного ринку в умовах глобалізації вітчизняного бізнесу. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Логістика. 2016. № 846. С. 132-141.
2. Товарний ринок. URL: <http://ukr.vipreshebnik.ru/birzhova-diyalnist/2430-tovarnij-rinok.html>.
3. Философский энциклопедический словарь / гл. ред. *Л. Ф. Ильичев* [и др.]. М.: Советская энциклопедия, 1983. 840 с.
4. *Вишневецька О.М.* Потенціал сільськогосподарських товаровиробників в умовах Світової організації торгівлі. *Економіст*. 2007. №11. С. 37-39.
5. Аграрний сектор економіки України (стан і перспективи розвитку); за ред. *М.В. Присяжнюка, М.В. Зубця, П.Т. Саблука, В.Я. Месель-Веселяка, М.М. Федорова*. К.: ННЦ ІАЕ, 2011. 1008 с.
6. *Воронюк Т.А.* Формування механізму управління конкурентоспроможністю підприємства ресторанного господарства : дис. канд. екон. наук : 08.00.04 / Одеська національна академія харчових технологій. Одеса, 2019. 213 с.
7. *Гриньов А.В.* Організація та управління на підприємстві. Харків: Вид. дім «ІНЖЕК», 2010. 329 с.
8. *Череп А.В., Кузнецова А.В.* Управління конкурентоспроможністю промислових підприємств. *Вісник Запорізького національного університету. Економічні науки*. 2018. № 1. С. 32-36.
9. *Халімон Т.М.* Концептуальні засади управління конкурентоспроможністю підприємств. *Інтелект XXI*. 2017. № 3. С. 57-63.

References.

1. *Pylipchuk, V.P., Dannikov, O.V., Ivas'ko, I.M.* (2016). «Diagnostic product market in the context of globalization of domestic business». *Visnyk Natsional'noho universytetu «L'vivs'ka politekhnika». Lohistyka*. no. 846. pp. 132-141.
2. Tovarnyj rynek [Commodity market]. Веб-сайт. Available at: <http://ukr.vipreshebnik.ru/birzhova-diyalnist/2430-tovarnij-rinok.html>.
3. Fylosofskyy entsyklopedycheskyj slovar' [Philosophical Encyclopedic Dictionary]. *L.F. Yl'ychev* (ed.). М.: Sovetskaia entsyklyklopedyia.
4. *Vyshnevs'ka, O.M.* (2007). «Potential of agricultural and consumer goods in the minds of the World Trade Organization». *Ekonomist*. 2007. no. 11. pp. 37-39.
5. *Prysiashniuk, M.V.* (2011). Ahrarnyj sektor ekonomiky Ukrainy (stan i perspektyvy rozvytku) [Agrarian sector of the economy of Ukraine (country and development prospects)]. *M.V. Prysiashniuka, M.V. Zubtsia, P.T. Sabluka, V.Ya. Mesel'-Veseliaka, M.M. Fedorova.* (ed.). К.: NNTs ІАЕ.
6. *Voroniuk, T.A.* (2019). Formuvannia mekhanizmu upravlinnia konkurentospromozhnosti pidpryemstva restorannoho hospodarstva [Formation of a mechanism for managing the competitiveness of

restaurant businesses]. Ph.D. Thesis : 08.00.04. Odesa. Ukraine.

7. *Нрын'ов А.В.* (2010). Orhanizatsiia ta upravlinnia na pidpriemstvi [Organization and management at enterprises]. Kharkiv: Vyd. dim «INZhEK».

8. *Cherep, A.V., Kuznetsova, A.V.* (2018). «Formation of anti-crisis management strategy of machine-building enterprises of the zaporizhia region». *Visnyk Zaporiz'koho natsional'noho universytetu. Ekonomichni nauky*. 2018. no. 1. pp. 32-36.

9. *Khalimon, T.M.* (2017). «Conceptual bases of management of enterprise competitiveness». *Intelekt XXI*. no. 3. pp. 57-63.

Abstract.

Minenko S. Krasnorutskyy O. Construction of a comprehensive mechanism for managing the competitiveness of an agricultural enterprise in the conditions of the evolution of market relations.

Introduction. Effective implementation of measures to increase the competitiveness of agricultural enterprises requires the development of an appropriate mechanism to ensure the implementation of management influence on key areas and processes, value creation, redistribution of resources and involvement of highly qualified personnel in these processes using appropriate tools.

The purpose of the article is to build a comprehensive mechanism for managing the competitiveness of agricultural enterprises in the evolution of market relations.

Results. The analysis of the nature of the mechanism as one of the most common management tools allows to determine the key methodological principles of its formation. The implementation of competitiveness management is proposed on the basis of a comprehensive mechanism, which involves the implementation of a management process represented by many practices (marketing policy, product quality and safety management policy, cost management policy, investment policy, innovation policy, product policy, R&D policy, environmental policy, social policy), the interaction of which with the three components of this mechanism (mechanism for managing the creation and implementation of competitive advantages of agricultural enterprises, organizational and economic mechanism of competitive relations in target markets of agricultural enterprises and management mechanism for competitive behavior in target markets, taking into account their competitive construction) provides the influence of the subject of control as a subsystem on the object of control as a controlled subsystem, which is a process of converting inputs to outputs within the system vision of the functioning of the business entity. Many types of support include financial, personnel, information, organizational and scientific and technical. The main purpose of competitiveness management should be recognized as maintaining and expanding market positions, consolidating competitive advantages to ensure sustainable long-term operation of the business entity in the market. It is determined that the basis of the proposed mechanism is the interaction of methods, types of support, functions and principles of management to achieve this goal.

Keywords: market, competitiveness, control mechanism, mechanism architecture.

Стаття надійшла до редакції 15.09.2020 р.

Бібліографічний опис статті:

Красноруцький О. О., Міненко С. І. Побудова комплексного механізму управління конкурентоспроможністю аграрного підприємства в умовах еволюції ринкових відносин. Актуальні проблеми інноваційної економіки. 2020. № 4. С. 18-24.

Krasnorutskyy O., Minenko S. Construction of a comprehensive mechanism for managing the competitiveness of an agricultural enterprise in the conditions of the evolution of market relations. Actual problems of innovative economy. 2020. No. 4, pp. 18-24.

УДК 631.1.027 (477.83); JEL classification: M31; Q13

DOI: <https://doi.org/10.36887/2524-0455-2020-3-4>

*ГІРЖЕВА Ольга Миколаївна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності, Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка
ORCID ID: 0000-0003-4548-3512*

**МАРКЕТИНГОВА ДІЯЛЬНІСТЬ АГРАРНИХ ТОВАРОВИРОБНИКІВ В
КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ЗБУТОВИХ СИСТЕМ ЇХ ПРОДУКЦІЇ**

Гіржева О. М. Маркетингова діяльність аграрних товаровиробників в контексті розвитку збутових систем їх продукції.

Вступ. Ефективність діяльності всіх учасників внутрішнього ринку агропродовольчої продукції суттєво залежить від якості реалізації процедур управління виробничо-комерційною діяльністю суб'єктів, які відносяться до сфер виробництва та обігу даного ринку. Об'єктивною обставиною, що пояснює цей процес є те, що ринкові відносини утворюють складну систему, що є середовищем взаємодії